Budapest, 1892. február 29-án. Jüdisches Volksblatt. II. évfolyam 26. sz.

יידישעס פאָלקסבלאַטט

אונפארטייאישעס אָרגאַן פיר פאָליטיק אונד יידישע אינטערעסען.

Megjelenik hetenkint 3-szor: hétfőn, szerdán és pénteken.
ערשיינט דרייטאַל וואָכענטלעך: מאָנטאָג, מיטוואָך אונד פרייטאָג.
אנצייגען אונד קאָנקורזע פאָן געשיידענע ווערדען בילליגסט בערעכנעט.
רעדאַקציאָן אונד עקספעדיציאָן: בודאַפעסט, וואָרמדאָף.

Előfizetési árak: Egész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt.
פרענומעראַציאָנס-פרייז דעם בלאַטעס:
פיר עסטערייך-אונגאַרן:
גאַנציאָהריג 8 גולדן, האַלביאָהריג 4 גולדן, פיערטעליאָהריג 2 גולדן.
פיר דאס אויסלאַנד:
גאַנציאָהריג 10 גולדן, האַלביאָהריג 5 גולדן, פיערטעליאָהריג 2 גולדן, 50 קר
פרענומעראַציאָנס-פרייז אָן אַלע ענטפערונגען
זינד צו רעכנען אָן
דיא רעדאַקציאָן דעס
„יידישעס פאָלקסבלאַטעס"
בודאַפעסט, וואָרמדאָף.

Felelős szerkesztő: DORNBUSCH MÓR.
העראויסגעבער אונד רעדאַקטאָר: מ' דאָרנבוש.

בודאַפעסט מאָנטאָג א' אדר תרנ"ב. צווייטער יאהרגאַנג, נומער 26

ערקלאָרונג.

נאָך איינער פריאָזליכען פערשטאַנדיגונג מיט הערן מ' עהרענטהיל אונד איינער איינעהרגעדיגן מיטליכען אויסאיינאַנדערזעטצונג, וואָנאָך ער זיך דאריבער בעקלאָגט, דאס איך זייגע עדיע אנגעריעדען האַטטע, ערקלאָרע איך עס אלס מיינע פפליכט, היינמיט צו ערקלאָרען, דאס עס ניכט מיינע אבזיכט וואר, זייגער פריאָזליכען עהרע נאָהצוגרעטען, וועלכע געגענטהאונג איך איהם היירמיט גערנע לייסטע.

בודאַפעסט, 29. פעברואַר 1892.

מ' דאָרנבוש

☞ דיעזעיגען הערען אבאָנענטען, דערען פראַנומעראַציאָן אם 1. מאַרץ ענדעט, ווערדען אום עריניערונג דערזוכט, דאמיט קיינע אונטערברעכונג אין דער צוזענדונג דעס בלאַטעס אן איהרע אדרעסע איינטרעטע.

צוויי וויכטיגע אנגעלעגענהייטען.

II.

— דיא שטייער-רעפאָרם. —

איינע פערבעסערונג דעס שטייער-וועזענס מאכט זיך שאָן זייט לאנגעס אין יידען טהיילען דער אָסטערייכיש-אונגאַרישען מאָנאַרכיע פיהל-באר. עס נעהאָרט צו דען וויכטיגסטען אונד דרינגענדסטען, אייך פאָן זוינער מאיעסטאט אין דער טהראָנרעדע יינגסט ערוואהנטען אויפגאבען דער ביידערזייטיגען פאַרלאַמענטע, וואָלכע שטייער-געזעטצע צו שאפפען, וועלכע דען מינדער בעמיטטעלטען עגטלאסטען אונד איינע ניכט נור „אנגאַהערונגסווייזע" זאָנדערן גאנץ בעשטימטע גערעכטע בעמעסונג ערטאָלליכען זאָלל. עס איזט וואהל אין יעדעס שטאאטע דיא אויפגאבע דער שטייער-פער-וואלטונג יעדעס אנדערע אבשטייערן; אין ערסטער ריהע זאָלל יעדאָך איהר אויגענמערק אויף דיא גראָהען אינקאָממען גערעכטעט זיין, אום דאס דורך אין דיא לאנגע צו קאָממען, דיא גערינגערען ערווערבע פערשאָנען צו קאָנגען. איינע זאָלכע פערשאָנונג איזט עס, וועגען דער אָסטערייכישע פינאנצמינסטער אין זיינער דיעסבעצעגליכען פאָר-לאנגע זאגט: „פערזאָנען, וועלכע יאהרליך נ יכ ט מעהר אלס 600 גולדען אינקאָממען האבען, זינד פאָן דער פערזאָנאל-שטייער ב ע פ ר יי ט."

דיא נעזעטצעגעבונג-פאָרלאנג דעס אָסטערייכישען פינאנצמינסטערס בעצעהט זיך אויף דיא אומגעשטאלטונג דער „דירעקטען שטייערן," בעזאָנדערס דער ערזעטצונג-שטייערן אللער קלאַסען. הייטצוטאגע צאהלט מאן אין אָסטערייך-אונגארן 10 פערצענט שטייער פאָם אינקאָממען, וואָצו נאָך זא פיעלע „צושלאגע" קאָממען. דיא דעזיגע פערצענטע אָפט אובערשטייגען. איזט עס דא איין וואונדער, ווענן פיעלע בירגער בייא דעם „בעקענגטניסס איהרעם אינקאָממענס דיא וואהרהייט פערהיימליכען? וואָللטען זיא דיא וואהרהייט בעקענגען, דאנן קאָממען זיא פיעל אָרגער דאפאָן, דענן דיא שטייער-פער-וואלטונג ניממט אָהנעהין איינע דאָהערע, אלס דיא „איינבעקאָנענטע" סוממע אָן, ווייל זיא זעלבסט ניכט גלויבען קאָנן, דאס יעדער זיך אינקאָממען נאר זאָ געוויסענהאפט אנגיבט. טריפפט זיך אבער איינמאל איין זאָ געוויסענהאפטער בירגער, זאָ טום ער דאפיר שטראפע, נאָמליך מעהר צאהלען, אלס ער פאָן זיינעם טהאטסאכליכען אינקאָממען צאהלען זאָللטע. דיעזעס זיסטעם דער טייטונג זאָלל נון אויפהאָרען אונד איינער געריכטען פערטהיילונג דער לאסטען פלאטין מאכען.

דיא פאָרלאנגע דעס מיניסטערס דר' שטיינבאך בעציעהט זיך אויף: 1) דיא אللגעמיינע ערווערב-שטייער; 2) דיא ערווערב-שטייער פאָן זאָלכען אונטערנעהמונגען, פאָן וועלכען אפפענטליך רעכנונג געלעגט ווערדען מוסס; 3) דיא בעזאָלדונגס-שטייער; 4) דיא רענטען-שטייער אונד 5) דיא פער-זאָנאל-אינקאָממען-שטייער.

דער אللגעמיינען ערווערבסשטייער אונטערליעגען אللע ערווערבס-אונטערנעהמונגען אונד אויף דען געווינן בעריעכנעטע בעשאפטיגונגען מיט איינאנהמע דער לאנד- אונד פאָרסט- ווירטהשאפט, בעפרייט זינד: נאהערונגן, וואשערינגען אונד בזגלערינגען, וועלכע נור אין דער וואהנונג איהרער קונדען אָדער צוהויזע אהנע געהילפען ארבייטען הייז-אונדהוסטרעللע, פרייוואט-לעהרער אונד שריפט-שטעللער. דיעסטיגע געווערבעטרייבענדע, וועלכע אָהנע געהילפען אָדער נור מיט אינעם געהילפען ארבייטען קאָנגען פאָן דער ערווערבסשטייער בעפרייט ווערדען.

אللע איינצעלהייטען דעס געזעטצעס הייטע אנצופיהרען, וואָרע איבערפלעסיג, דא דיא פאָרלאנע וואהרענד דער בעראטונג געווישס פיעלע אנדערונגען ערפאהרען ווירד.

טאָגעס-נייאיגקייטען.

(זיינע מאיעסטאט דער קאָנינג) איזט אם פרייטאג פריה איס בודאַפעסט אין וויען איינגעטראָففען אונד קעהרט באלד ווידער נאָך דער אונגאַרישען הויפטשטאדט צורוקק.

(ערצהערצאָגין מאריע וואָלריע) בעפינדעט זיך בעריידס זאָ וואהל, דאס זיינ פרייטאג קיינע ארצטליכען בעריכטע איבער דען צושטאנד דער האָהען פרויא איס געגעבען ווערדען.

(דער צאר אן זיינע טרופפען) מאן מעלדעט אוס פעטערסבורג: צאר אלע-קסאנדער האט אנלאססליך דער יינגסטען טרופפענ-מוסטערונג געזאגט: „ווער זינד אין נאָטטעם האנד, אבער אוס נאָטה-פאللע ווערדע אך מיינע טרופפען זאָ טוכטיג פינדען וויא הייטע."

(בייס מיניסטער-פראזידענטען גראָففען סאפאָרי) פאנד אם דאָנגערסטאג איין גראָففסער עמפפאנגס-אבענד שטאטט. פאָן האלב 10 אוהר אבענדס ביז שפאָט נאָך מיטטערנאכט פאנדען זיך אוס פאלאסטע דעס אונגאָרישען רעגיערונגס-שעפס דיא פאָרגערמסטען פער-טרעטער דער הויפטשטאדטישען געזעللשאפט אין. אויף דער מיט פראכטיגען פפלאנצען געשמקקטען טרעפפע דעס פאלאסטעס בילדעטען רייך לווערירטע דיענער שפאליער. אם אינגאנגע דעס גראָففען גלאנצענד בעליכטעטען עמפפאנגס-זאאלעס עפ-פינגען דער מיניסטער-פראזידענט אונד זיינע געמאהלין דיא גאסטע מיט הערצליכער ליעבענסווירדיגקייט. דא זאה מאן דען קאָممאנדירענדען גענעראל, קאָרפס-קאָممאנדאנט פירסט לאבקאָווי ץ, דען ערצהערצאָג אייגען, דען אבערפס-האָففמייסטער פרינצען האהנלאָהע, דען פירסט-פרימאס וואסאר, מאגנאטענרוויז-מיטגלידער אונד אנדערע אللער פארטיען, זאָנאר אפפאָנגי מיט זיינען „נאַציאָנאליסטען" אונד העלפי מיט זיינען „אונאבהאנגיגען," זאָممטליכע מיניסטער, מאנכע מיט איהרען געמאהלינען אונד טאכטערן, פיעלע שטאאטס-סעקרעטאָרע, פערטרעטער דעס האָהען אדעלס, האָהע מיליטאָרישע פערזאָנליכקייטען, באנק- אונד אייזענבאהנ-דירעקטאָרען, שריפטשטעللער אונד קונסטלער, אינזווירזאמס-פראָففעסאָרען, דיא בירגערמייסטער דער הויפטשטאדט אר זזזז

קורזטאבעללע פאָם 25. פעבער.

געלד-קורז

	קר. סל
מינצהוקאטען	5.58
דאנדזוקאטען	5.50
אסט.-אונג. 9-גולדען-נאָלדשטיקע	9.35
נאפּאָלעאָנדאָר (20 פראנקס)	9.35
20 מארק-שטיקע	11.57
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	57.85
פאפּיער-רובעל	116.50

ווערטה-פאפּיערע

אונגארישע גאָלדרענטע צו 4%	108.—
אונג. פאפּיער-רענטע צו 5%	102.30
אסטער. גאָלדרענטע צו 4%	110.75
„ פאפּיערענטע צו 5%	102.50
סערבישע פראמיצע-אנלעהען צו 3%	38.—
פאפּאגשטיינע דעם אונג. באָדענקר.-אינשט. צו 4½%	100.50
דער אונג. היפּאָטעקענבאנק צו 5½%	102.50

לאָזע

אונג. פראמיצע-לאָזע	„ 100	140.—
„	„ 50	139.50
טהייסטהאל-לאָזע	„ 100	134.50
ווינגראָלאָזע	„ 100	153.—
יאָ-סוו-לאָזע		2.90
סרעדישלאָזע	„ 100	186.—
קלאַרי-לאָזע	„ 40	55.—
קלאָזע-דאמפּשפּיפּאדרט-לאָזע	„ 100	124.—
אינסברוקער לאָזע	„ 20	23.50
קראָקויער לאָזע	„ 20	21.60
פאלסי-לאָזע	„ 40	53.—
רודאָלפּס-לאָזע	„ 10	20.75
סאלם-לאָזע	„ 10	61.—
זאלצבורגער לאָזע	„ 20	21.50
סטאמיסלויער לאָזע	„ 20	—.—
וואלדשטיין-לאָזע	„ 20	36.25
ווינדישגרעץ	„ 20	57.50
אָסטערייכישע ראָטהע קרייצלאָזע		17.25
אונגאליניש „		12.80
אונגארישע „		12.75
דאָמבו-לאָזע		6.75
1854-ער 4% שטאאטסלאָן צו 250 סל.		138.—
1860-ער 5% „ 500 „		140.—
„ „ 100 „		148.—
1864-ער „ 100 „		182,50

בודאפּעסטער פיעהמארקט פאָם 25. פעבער.

דער אויפטריעב בעשטאנד: 1134 שטיקק אונגארישע אָכסען, 395 שטיקק אונגארישע קוהע, 47 שטיק סערבישע אָכסען, -- שטיקק סערבישע קוהע, 13 שטיקק ביפּפעל, 58 שטיק שטערע, 248 שטיקק נאכטרעב. מזומאמען 1945 הערנפיעה. מאן בעצאהלטע: אונגארישע מאסאָכסען צו סל. —.20 ביז סל. —.32, אונגארישע ווייזיע-אָכסען צו סל. —.— ביז סל. —.—, סערבישע אָכסען צו סל. —.— ביז סל. —.—, אונגארישע קוהע צו סל. —.24 ביז סל. —.27, ביפּפעל. —.20 ביז סל. —.23, שטיערע סל. —.26 ביז —.31 (אללעס פער מעטערצענטנער לעבענד-געוויכט).

לאָטטאָ-ציעהונג פאָם 24. פעבער 1892.

הערמאנגשטאדט	36	78	7	63	6
פראג	31	67	38	68	12
לעמבערג	47	23	72	27	32

שלוגאָוויטץ של פסח.

שטעטס אין גראָסען פאָרראָטהען, זאָיוואָהל אין אָרי-גינאל-אלם אין קלייגען געבינדען, אויף פערלאנגען מיט הכשר של הרב הגאון מו"ה משה פוקס נרו יאיר אב"ד ור"מ דקהלתנו יצ"ו.

קוילענדער עט אוילמאַנ:
גראָסוואָרדיין.

וויין-עקסטראקט.

צור איינגבלוקקלוכען ערציינונג איינעס פאָרצינליכע געזונדע וויינעס, וועלכער פאָם עסטען נאטוריין ניכט צו אונטערשיידען איזט, עפּפעהלע איך דיעזע בעוואָהרטע שעפּ-ציאלשאטז.

פּרייז פּיר 2 קולא (אויסרייכענד צו 100 ליטער וויין) 5 סל. 50 קר. יעצעטצט ווירד נאכמאס ביינאפאקקט. פיר בעסטע ערפאָלג אונד געזונדעס פאבריקאט נאראנטירט איך.

שפּריטזוס-ערשפּארניסס

ערציעלט מאן דורך מיינע אונאבערטראָפּפּעטע פערשטאָר-קונגס-עפּפּעניין פיר בראנגטווייזע: דיעזעלבע פערלייהט דען געראנקען איינען אנגענעהמען, שניידיגען געשמאק אונד איזט נור בייא מיר צו האבען. פּרייז סל. 3,50 פיר קולא (אויף 600 ביז 1000 ליטער) אינקלוזיוו געבראוכס-אנווייזונג. ווייטערע פּראָספּעקטע.

אויסער דיעזען שפּעציאלשאטז אפּפּעריר איך אמטליכע עסענצען צור פאבריקאציאָן פאָן רום, קאָניאק, שלוואָוויטץ, טרעבער, גלענער- אונד לאנגרבראנד-וויין, זאָוויא אללער עקזטערנדען פיינען טאָפּעל-ליקער אין הערפּראנענדער אונאבערטראָפּפּענער קוואלי-טאָט. לייכטפאסליכע רעצעפּטע ווערדען גראטיס ביינעפאגט.

קארל פרדיליפּפ פאָללאק

עסענצען-שפּעציאלטאָטען-פאבריק אין פּראג.

(פּראָטאָקאָללירטע פירמע זייט 1872.)

Herausgeber und Redacteur: M. Dornbusch.

Druck von Sam. Märkus, Budapest.

שווערט צו פערנכטען. מיט אויסעראָרדענטליך גראָסער מאכט צאָג עמלק דען איזראעליטען ענטגעגען. איזראעל, וועלכעס איינעס קוים דעם מוט-טער-שאָפּע ענטוואכסענען קונדע גלוך, פערצאגטע. אנגסט אונד פרכט ערגריפּפ עס, דענן עס האטטע פאָם קריעגפיהרען קיינען בעגריפּפ אונד אים נאָטטעס-פערטרויען וואר עס עבען נאָך זעהר שוואך. משה שטעהט אויף דיא שפּיטצע איינעס בערגעס מיט דעם נאָטטליכען שטאבע אין זיינער האנד אונד פלעהטעט מיט געגען דען היממעל עמפּאָרגעהאָבענען האנדען דיא הילפע דעס אללמאָכטיגען הערראָן. י ה ו ש ע פיהרטע אינדעסס דאס פאָלק געגען דען פיינד אונד קאָמפּמאנדירטע עס. דא מיינטע זיך דייע-דער דיא מאכט נאָטטעס אין אהרער גראָסע: זאָ לאנגע משה זיינע האנדע אין דער האָהע הועלטן, זיעגטע איזראעל, ליעס ער זיא אבער הערראב. דאנן געוואנן עמלק דיא אָבער-האנד. דא שטוטצטע משה זיינע ערמידטעגען האנדע אויף ה ו ר אונד א ה ר ן, זאָ דאס ער זיא בייא צום אונטערנאנג דער זאָנגע געפאלטעט האלטען קאָנגטע. יהושע ברא. מיט דעם פיינדע איינע בלוטיגע געדעדלאגע בייא. משה שריעב דיעזען קריעג אין איינע בראנניק צום עווינען אנגעדענקען.

יעטצט זעהנטען זיך דיא פערוואנדערטען משה'ס נאך דעמזעלבען, דענן זיא האטטען פאָן זיינען גראָסען אונשטערבליכען טהאטען געדאָרט אונד וואללטען זיך דעם גלוקקען זיינער נאָהע ערפּרייען. י ת ר ו פאטטע דען עגגשטליהם, מיט זיינער טאָכטער צ פ ו ר ה אונד אהרען בוידען זאהנען — דיא משה פאָם הועגע. אלס ער נאך עגיפּטען דייזע, צוריקקגעשיקקט האטטע — זיך צו דעם נאָטטליכען טאנגע צו בענעבען, אלס אבער יתרו שאָן אין דער נאָהע דעם הייליגען בערגעס וואר, וואָ דיא יודען לאגערטען, קאָנגטע ער פאר דער דיכטען וואָלקע. דיא דען איזראעליטען נאכגאב, נכט ווייטער. ער פערוויילטע דאזעלבסט מעהרערע טאגע, אהנע דורך דיא פינסטערע וואָלקע קאָמטען צו קאָנגען. דא פיעל עס אהם איין, בימטעלסט איינעס באָגענס איינען בריעף דורך דיא וואָלקע אין דאס לאגער דער איזראעליטען צו שיעסען. אין דייזעעם בריעפע בע-ריכטעטע יתרו זיינעס שוויעגערזאהנע משה פאָן זיינער אנקונפט, וואָרויף דייזער אהם עגטגעגנגאליטע, נאך הערצליכער בעגרייסונג פיהרטע משה זיינע נאָטטע אין דאס לאגער, וואָ ער איהנען אלל דיא גראָסען עראיגנישסע שילדערטע. נון זאה יתרו, וועלכע אונגאלליכע מיהע ער מיט איזראעל האטטע, וויא ער פאָם אויפגאנג ביז צום אונטערגאנג דער זאָנגע איהרע קלאגען ענטגעגענגאהם אונד איהרע פראגען געדולדיג בעאנטוואָרטעטע. יתרו ערצהיילטע איהם דען ראטה, איינע טהייל דיע-

זער לאסטט אויף דיא שולטערן דער אלטעסטען דעם פאָלקעס צו וואלצען. דיעזע זאָללטען נור שווערע אנגעלעגענהייטען דיא זיא ניכט ענטשיי-דען קאָנגען, פאר משה בריינגען. משה בעפאָלגטע דיעזען ניטצליכען ראטה איינעס שוויעגערפאטערס. ער טהיילטע דאס פאָלק אין זיינע שטאָמטע אונד דיעזע ווידער אין אבטהיילונגען. אבער וועלכע ער פיהרטען אינ אָבערסטע זעטצטע.

יתרו בעגאב זיך ווידער נאך הויזע אונד משה פיהרטע זיין פאָלק אין דיא וויטטע טוני אונד לעס עס אם בערגע לאגערן.

דיער פאנד דאס גראָסטע אונד ערהאבענסטע אללער ערזיינגנישסע שטאטט, וועלכעס דיא וועלטגעשיכטע אללער צייטען אויסווייזט: דיער פערקלנדעטע דער אללערהאכסטע דיא צ ע ה ן ג ע ב ו א ט ע, וועלכע אללע פאָלקער אונד רעליגיאָנען, אללע קאָרפּערשאפטען אונד געזעטצ-געבונגען שפּאטער דעם יידישען פאָלקע עגטלעהנטען. אם בערגע טוני וואהרהד דעם יידישען פאָלקע דאס העללשטראהלענדע ליכט דער נאָט-טעס-רעליגיאָן אנס הערץ גענאָסען, וואָ עס ביז דאהין פינסטער אונד אָדע וואר; דענן ביז דאהין וואר איזראעל נור קאָרפּערליך פאָם הרזקע דער שקלאפעריא בעפריט, זעעלעס אבער וואר עס נאך אימער גע-קנעכטעט. דיא גייסטיגע ערלאָזונג קאָם גון דען איזראעליטען וויא איין פראכטפאָללער פריהלינגס-מאָרגען נאך איינער פינסטערען, שטרמישען ווינטער-נאכט.

אם פרטע דעם בערגעס ערוואַרטעטע דיא שאאר דער איזראעלי-טען דאס נאָטטעס-וואָרט, וועלכעס אונטער דאָנגערגדעם געמאָזע אונד אונטער פייעריגען בלוטצען ערטאָנטע. איזראעל זאה דיא ערשיינונג דורך איינע דיכטע גגבעל-הילליג, קאָנגטע אבער דעם בולדע קיינע געשטאלט בעשטוממען, אלס עס דיא וואָרטע „אוך בין דער עווינע דיין נאָטט" פער-נאהם, ערבעבטע דאס פאָלק, אנגס צור ערדע אונד שפּראך צו משה: „ווער קאָנגען נאָטט ניכט דאָרען, דענן ווער זיגד דעם טאָדעס, נעהע דוא הויגיה, עמפּפאנגע דיא געזעטצע אונד בריינגע זיא אונס, אללעס, וואס דוא אונס זאגען ווירסט, וואללען וויר איבען אונד הערען." משה עמפּפינג אלזאָ דיא נאָטטעס-געזעטצע אונד איבערגאב זיא דעם פאָלקע. הערדוך בעפאהל אהם נאָטט, צוויא שטיינ-טאפעלן צו הויען, אויף וועלכע דער עווינע דיא צעהן געבאָטע שריעב. משה פערוויילטע אין דען נאָטטליכען רעגאָוען פערציג טאגע אונד פערציג נאכטע.

אינצווישען שפּיעלטע זיך אים לאגער איזראעלס אינע שאנדליכע סצענע אב. דאס פאָלק נאכטע זיך אינען נאָטצען, אין אים נאלד גע-

שווערט צו פערנכטען. מיט אויסעראָרדענטליך גראָסער מאכט צאָג עמלק דען איזראעליטען ענטגעגען. איזראעל, וועלכעס איינעס קוים דעם מוט-טער-שאָפּע ענטוואכסענען קונדע גלוך, פערצאגטע. אנגסט אונד פרכט ערגריפּפ עס, דענן עס האטטע פאָם קריעגפיהרען קיינען בעגריפּפ אונד אים נאָטטעס-פערטרויען וואר עס עבען נאָך זעהר שוואך. משה שטעהט אויף דיא שפּיטצע איינעס בערגעס מיט דעם נאָטטליכען שטאבע אין זיינער האנד אונד פלעהטעט מיט געגען דען היממעל עמפּאָרגעהאָבענען האנדען דיא הילפע דעס אללמאָכטיגען הערראָן. י ה ו ש ע פיהרטע אינדעסס דאס פאָלק געגען דען פיינד אונד קאָמפּמאנדירטע עס. דא מיינטע זיך דייע-דער דיא מאכט נאָטטעס אין אהרער גראָסע: זאָ לאנגע משה זיינע האנדע אין דער האָהע הועלטן, זיעגטע איזראעל, ליעס ער זיא אבער הערראב. דאנן געוואנן עמלק דיא אָבער-האנד. דא שטוטצטע משה זיינע ערמידטעגען האנדע אויף ה ו ר אונד א ה ר ן, זאָ דאס ער זיא בייא צום אונטערגאנג דער זאָנגע געפאלטעט האלטען קאָנגטע. יהושע ברא. מיט דעם פיינדע איינע בלוטיגע געדעדלאגע בייא. משה שריעב דיעזען קריעג אין איינע בראנניק צום עווינען אנגעדענקען.

יעטצט זעהנטען זיך דיא פערוואנדערטען משה'ס נאך דעמזעלבען, דענן זיא האטטען פאָן זיינען גראָסען אונשטערבליכען טהאטען געדאָרט אונד וואללטען זיך דעם גלוקקען זיינער נאָהע ערפּרייען. י ת ר ו פאטטע דען עגגשטליהם, מיט זיינער טאָכטער צ פ ו ר ה אונד אהרען בוידען זאהנען — דיא משה פאָם הועגע. אלס ער נאך עגיפּטען דייזע, צוריקקגעשיקקט האטטע — זיך צו דעם נאָטטליכען טאנגע צו בענעבען, אלס אבער יתרו שאָן אין דער נאָהע דעם הייליגען בערגעס וואר, וואָ דיא יודען לאגערטען, קאָנגטע ער פאר דער דיכטען וואָלקע. דיא דען איזראע-עליטען נאכגאב, נכט ווייטער. ער פערוויילטע דאזעלבסט מעהרערע טאגע, אהנע דורך דיא פינסטערע וואָלקע קאָמטען צו קאָנגען. דא פיעל עס אהם איין, בימטעלסט איינעס באָגענס איינען בריעף דורך דיא וואָלקע אין דאס לאגער דער איזראעליטען צו שיעסען. אין דייזעעם בריעפע בע-ריכטעטע יתרו זיינעס שוויעגערזאהנע משה פאָן זיינער אנקונפט, וואָרויף דייזער אהם עגטגעגנגאליטע, נאך הערצליכער בעגרייסונג פיהרטע משה זיינע נאָטטע אין דאס לאגער, וואָ ער איהנען אלל דיא גראָסען עראיגנישסע שילדערטע. נון זאה יתרו, וועלכע אונגאלליכע מיהע ער מיט איזראעל האטטע, וויא ער פאָם אויפגאנג ביז צום אונטערגאנג דער זאָנגע איהרע קלאגען ענטגעגענגאהם אונד איהרע פראגען געדולדיג בעאנטוואָרטעטע. יתרו ערטהיילטע איהם דען ראטה, איינע טהייל דיע-

אנדה מזקני מרן בעל חיים זצ"ל על ספר ויקרא ובו נ"כ כמה דרשות לז' אדר וחדושי אגדות לד' פרשיות לפורים ולפסח והרוצה להביא ברכה אל ביתו יחזור לשלוח מחירו בהקדם 50 צ"ל על האדרעססע הכתובה למטה. ג' חלקים בראשית שמות ויקרא מחירם פל' 1.20 ואקוה כי הקונים נחת ינחת בחם.

דברי עבדכם מוקירכם ומכבדכם

הק' שמעון בהר' מהראש"ם זצ"ל.

S. Schreiber, Oberrabbiner, Erlau

כל אחד יוסיף 5 צ"ל דמי הפאָרטאָ ויקבלו חשי'.

נאך דער רעדע דעם דייטשען קאָנזערס.

— שטראַססען-אונרוהען אין בערלין. —

אם מיטטוואָך האט קאָנזער ווילהעלם דיא פאָן אונס אין פאָרינער נומער נעמעלדעטע רעדע נעהאלטען, וועלכע נראָבעס אויפזעהען ערענטע. אם דאָנערסטאג אונד פרייטאג פאנדען אין בערלין לאַרמפאָללע שטראַססען-דעמאָנסטראַציאָנען שטאַטט. אָב דיעזע מיט דער רעדע דעם מאָנאַרכען אין צוזאַמענהאנג שטעהען, לאַסט זיך שווער זאגען; טהאַטזאַכליך האט לעטצטערע אין פיעלען קרייזען זעהר אונגענעגעם בערירט, ווייל מאן עס אלס איין אטטענטאט אויף דיא פריידיט בעטראַכטעט, ווענן אין איינעם קאָנסטיטוציאָנעל-לען שטאאטע דער מאָנאַרך דיא אָפּפאָזיציאָן נאָנץ דירעקט אויפפאָרדערט, דאס לאנד צופערלאַסען.

וואס נון דיא שטראַססען-אונרוהען בעטרעפט, וואַרען זיא ניכט בלאס מיט לעערען דעמאָנסטראַציאָנען, זאָנדערן אויך מיט פלינדערונגען פאָן נעשאָסס-לאָדען פערבונדען. דער הרפט-טהייל דער קראַוואַללמאַכער בעשטאנד וואָהל אויס אנטיסעמיטישען געזינדעל, דאָך וואורדען כריסטליכע לאָדען עבענזאָ וויא יידישע צערטרימערט אונד אויסגעריבט. פאָן דען פאָליצייסטען, וועלכע דיא רוהיע הערצשטעללען בעמידט וואַרען, האבען מעדערערע שווערע פערוואונדונגען ערליטטען. דיא קראַוואַללע שיינען פאָרבערייטעט וואָרדען צו זיין, דענן פריען שטאנדען מיט זאָקקען בערייט, אום דיא נערוויטבען נענענשטאנדע פאָרצושאַפען.

אויך אין דער נאָהע דעם פאַלאַסטעס דער קאיזערין פריעדריך פאנדען צוזאַמענגעשטאָססע צווישען דער פאָליציא אונד דער מענגע שטאַטט. עס וואורדען מעהרערע פערהאפטונגען פאָרגענאָמען.

אם פרייטאג נעגען 3 אוהר נאכמיטטאג איזט קאיזער ווילהעלם אין בעגלייטונג פאָן 2 אד-

„דאס נעהט מיט רעכטען דינגען צו," לאַכעלטע מערדונג; „איך האבע מיינע נאכריכטען פאָם רישטער שאטאָראָן."

„פאָם רישטער שאטאָראָן?" ריעף יענער. „איהר קענעט איהן? ער איזט פעללייכט אייער פריינד?"

„עס איזט עטוואס פאָן דער ארט," אנטוואָרטעט מערדונג לייכטהין. „דאָך, נוטער אָזוין, נון ערקלאָרע אונס, וויא דוא זא רעכט, וויא נעריוסען, צור האנד וואַרסט, אונס הייער איינצולאַסען?"

„מיך ערינרפ איינע אנגסט, אלס איהר וועגענגענגען וואַרט," אנטוט דער יינגלינג, מעהר צו זיינער מוטטער געזוינט. „עס לייגט מיך ניכט אויף מיינעם לאנגע, אונד איך אילטע נאך. שאָן פאָן פערן הארט איך דאס נעשריי אונד זאה איך אויף דער רעמסע. אָהנע מיך לאנגע צו בעזינגען, שוואנג איך מיך איבער איינען צוין, אילטע דורך דיא גאַרטען אונד געלאנגטע זא אין דיעזע האללע, דיא מאן פאָן איינגען צו פערשליעסען פפלעגט."

„ווי קאָנגען אלזאָ פאָן הייר אוס אונבעמערקט אן דען פלוס געלאנגען?" שפראך מערדונג; „דאס טרעפפט זיך יא רעכט גוט, אונד וויס נעהאָרט דיעזעס געבייטע? דיינעם אייסערען נאך צו שליעסען, מוס דער בעזוטצער פאָן בערעטענדעס ראנגע זיין."

„אָ, פערהאָלט עס זיך," ערוויעדערטע אָזוין, „עס גאָהרט דעם גאַסען פאָן פאָליסבורי."

„יעגעס פאָליסבורי, דער זיך זא ענג דער פאַרטיא דעם פרינצען אנשליעסט?"

דיעזע וואָרטע הערען אידם אונוויללקירליך ענטשליפפען אנדעססען אנטוואָרטעטע דער פאָרסטוואָרטער: „דאמיט איזט עס פאָרביא. דער נאָה ווירד שאָנלידך דיער עזוואַרטעט. ער איזט ניכט דער איינציגע, דער פאָם פרינצען אבפאָללט. אָ, אונזערע אנגעלעגענהייטען שטעהען פערפפלידך!"

„אונד דאס ווייסט דוא?" ריעף מערדונג ערשטיינט.

„דיא דייגנערשאפט ערפאָהרט מאכנעס, וואס מאן דען נאָאָטען הערען הערנפאָלטער פערהעהלט," ערוויעדערטע דער יינגלינג.

„דוא שיינסט דך אויך מעהר צו פערשטעהען, אלס דוא אין דייגער יאנד-נענענד בריכטען קאנסטס," אנטוט מערדונג, אידן מיט שאַרפפס בליקקע בעטראַכטענד. „צו פיעל וויססען איזט אָפּפ ניכט גוט; דייטע וועגענסטעגס דייגע צונגע, אונד גון גענוג דיעפאָען! דיא שופפט דריכטיג זיך דעם לאַרמענס נאָך אומער ניכט מידע אונד ווערדען זיך וואָהל ניכט עהער עטפפרינגען, ביז מאן זיא מיט בעוואפפנעטער האנד צערשייטט, וואָרוף איך בעדאכט וואר. פיהרט אונס יעטצט אן דיא טהעמעע, דאנן קומעדער הערדער צעריקק, עזוואַרטעט שאטאָ-נראָן, אונד אונדע וואָ, וויא ווייט נעבליעבען זיך."

אונטערוויר פערגיינגען זיך אוזען מערערטה, אונד מערדונג ווענדעטע זיך צו דען פיריין אום. דאס יידענמאָכען שטערטעט יעטצט פאָר מערדונגס פיססען הין אונד אומפאסטעט זיין קניע.

„מיין שוטץ-ענגעל," ריעף זיא, „מיין יעטצטע," דען מיר נאָטט אין מיינער האנד נאָטה נעזוגעדעט האט! וויא קאָנן איך דיא ארמע יידין דאנקען?"

„ליעבלינגס קינד," אנטערבראַך זיא מערדונג, „וויא אויפרייכטיגע."

„מיין דאנק פיר אייך ווייד נעמאלס אין מיינעם הערצען עולאָשען," פיהרט דאס מאָרגען „לעבראַסט פאָרט, איהר וואַרט עס פאָרביא. דער נאָה ווירד שאָנלידך דיער עזוואַרטעט. ער איזט ניכט דער איינציגע, דער פאָם פרינצען אבפאָללט. אָ, אונזערע אנגעלעגענהייטען שטעהען פערפפלידך!"

„אונד דאס ווייסט דוא?" ריעף מערדונג ערשטיינט.

„דיא דייגנערשאפט ערפאָהרט מאכנעס, וואס מאן דען נאָאָטען הערען הערנפאָלטער פערהעהלט," ערוויעדערטע דער יינגלינג.

„דוא שיינסט דך אויך מעהר צו פערשטעהען, אלס דוא אין דייגער יאנד-נענענד בריכטען קאנסטס," אנטוט מערדונג, אידן מיט שאַרפפס בליקקע בעטראַכטענד. „צו פיעל וויססען איזט אָפּפ ניכט גוט; דייטע וועגענסטעגס דייגע צונגע, אונד גון גענוג דיעפאָען! דיא שופפט דריכטיג זיך דעם לאַרמענס נאָך אומער ניכט מידע אונד ווערדען זיך וואָהל ניכט עהער עטפפרינגען, ביז מאן זיא מיט בעוואפפנעטער האנד צערשייטט, וואָרוף איך בעדאכט וואר. פיהרט אונס יעטצט אן דיא טהעמעע, דאנן קומעדער הערדער צעריקק, עזוואַרטעט שאטאָ-נראָן, אונד אונדע וואָ, וויא ווייט נעבליעבען זיך."

אונטערוויר פערגיינגען זיך אוזען מערערטה, אונד מערדונג ווענדעטע זיך צו דען פיריין אום. דאס יידענמאָכען שטערטעט יעטצט פאָר מערדונגס פיססען הין אונד אומפאסטעט זיין קניע.

„מיין שוטץ-ענגעל," ריעף זיא, „מיין יעטצטע," דען מיר נאָטט אין מיינער האנד נאָטה נעזוגעדעט האט! וויא קאָנן איך דיא ארמע יידין דאנקען?"

„ליעבלינגס קינד," אנטערבראַך זיא מערדונג, „וויא אויפרייכטיגע."

„מיין דאנק פיר אייך ווייד נעמאלס אין מיינעם הערצען עולאָשען," פיהרט דאס מאָרגען „לעבראַסט פאָרט, איהר וואַרט עס נאָטטעס באָטע, דען ער צור רעטטונג דער שולדלאָזען אויס-ערקאָר. אָ, מיינע האנגא, וויא ערקענגע אך דיא וואַרהייט דייגער רעדען! וויא אָפּפ האסט דוא מיר דיא כריסטען גע-פרעזען, ווענן אך, נייע ליידען מיינעס פאָלקעס ערפאָהרענד. דיא האָמשלך פערוויטשען. דוא נאנגטעסט מיך איממער אונגע-רעכט, ווייל אך דיא נעזאמטע כריסטענהייט נאך דער ראָהען מענגע בעוואהרהיילטע. דייזען כריסטען דא הייעלט דיא שמאך, דיא מיין אונגליקק-לכעס פאָלק בעדרעקקט, ניכט אב, זיך מיינעד אנצונעהמען."

„וויסס דוא ערינגער פאָן מיר דענקען, ווענן אך אין דיר אויך דיא נעמסכראַנעלעט שאָנהייט זאה?" זאגט מערדונג, לאַכעלנד. „דאָך רעגנע דך ניכט דורך שפרעכען אויף, האָלדעס ווענען, וויעוואָהל אך שטונדען לאנג דייגען וויססען מאנגען לייטשען קאנטע. ערהאָלע דיך, בעהיטע דיין נעמיטה אונד פאָלגע מיר, דאס אך דך זיכער נאך הויזע פיהרע."

„אנגע מערערטה נאב דיא נאטהיגע אויסקונפט איבער דיא וואָהגונג דעס מאָרבעס אונד ערקלאָרען, דאס זיא ניכט מעהר פאָן אידער יישע וויסכען ווייד. באלד וואר דאס אופער דעס טהעמע-פלוססעס ערייכט, אונד איין שפפליין טרוג מערדונגס אונד דיא בידען פיהרען אויף דעם רוהיגען, דונקעלן שפיעגעל דעס בייסען שראָעס הין. איינע ווייל זאגטען דיא פאָהרענדען שווייגענד אין דעם קלייגען שפפא אונד נאבען זיך אונגעשאָרט אידהרע פערשידענען נעדאנקען הין. עגלדך אנטערבראך מערדונגס דיא שפללע מיט איינע פאָגע נאך דעם נאמען דעס מאָרבעס.

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

טעלעגראַממע.

לאָנדאָן, 27. פעבער. דעם „טעלעגראַרד" ווירד אויס פעטערסבורג טעלעגראַפירט: נאָכטעס פריהאהר ווירד דיא רוססישע אר-

יומאנטען אויסגעריטטען אונד וואורדע פאָן דער אין דען שטראַססען אנגעזאַמטעלטען פאָלקסמענגע מיט הורראה-רופען עמפפאנגען.

איינע בערלינער דעפעשע פאָם 27. (זאמסטאג) מעלדעט פאָלגענדעס: „דיא לאַרמענדע בעוועגונג האט בעדייטענד נאכגעלאַסען. דאס ענערגישע איינגרייפען דער פאָליצייא האטטע אי-בעראַל פאָללשטאַנדינע ווירקונג. דען גינסטינסטען איינדרוקק מאכטע עס, דאס דער קאיזער אויס דעם קאָנזיליכען שלאָסס איבער דיא שטראַססע „אונטער דען לינדען" מיטטען דורך דיא מעהרערע טויזענד קאפפע צאָהלענדע, דיכטגעדראנגטע מענ-גע, נור פאָן צווייא פלינגעל-אדיוטאנטען בעגלייטעט אונד נעמטהלייך איינע צוינאַרעטטע רייכענד, אונטער דען יובעלנדען האָ.- אונד הורראה-רופען דעם פו-בליקומס זיינען נעוואָהנליכען שפאציער-ריטט נאך דעם „טהיערגאַרטען" אונד צורקק מאכטע. דיא בע-דראָהליכען אנזאַמלונגען פאָר דעם קאָנזיליכען שלאָסס אם הייטיגען שפאַטען אבענד מוססטען פאָן פאָליצייסטען מיט שפאַנען אבגעד אויסאיי-אנדערנעשפרענגט ווערדען. אלס יעדאָך דער קאי-זער אום האלב 9 אוהר אבענדס דאס שלאָסס פער-לייעסס, וואורדע עס אין דער אומגעבונג דעס שלאָס-סעס נאנץ שטילל. דיא צוזאַמענגעראָטטונגען, וועל-כע אויף הייטע אבענד אין איינינג ארבייטער-פיערטעלן שטאַטפאַנדען, קאָנגטען צומיסט אָהנע וואפפען-נעוואלט צערשטרייט ווערדען; נור אין דער ראָזענטהאלער-שטראַססע, וואָ דיא רוהיע שטאָרער מעהרערע שוופענסטער צערטרימערט טען, מוססטע דיא פאָליצייא ענערגיש איינשרייטען."

אויך אם זאמסטאג ווידערהאָלטען זיך אין בערלין דיא שטראַססען-אונרוהען אונד עס קאָם צו שלאָגערייען צווישען דער פאָלקסמענגע אונד דער פאָליצייא.

בריעפקאסטען דער רעדאקציאָן.

הערן י' נרינבערם אין נאנאס: אין נאָכסטער נומ-מער אלס „איינגעזענדעט" אבער פיעל קירצער, דענן ווייר קאָנגען ניכט דען ריים אונזערע בלאָאַסטס מיט איינער ברי-ען ווייטערדיגען אנפיללען, צומאל אונזערע לעזער דיא פאָלעמיק נעגען דייזען שמאָהער שאָן זאטט האבען דירפטען.

— הערן מ' ק' ש: דאס באנקהויז בעהויפטעט, דאס זיא צו נאר קיינע פאָרדערונג בעערכטונג זיינען. ווענן זיא גלויבען, זיך אים רעכטע צו בעפינדען, אָה איבערגעבען זיא דאס זאכע איינעם אדוואָקאטען, דער „קאָנקורז" איזט נאנץ ריכטיג. —

הערן אבר' ביילאָנדער אין נאָגין-רוסקא: דיא ערצאָה-לונג „אין נעשטיפטער יודע" נעהט הייטע אן איהרע ווי אד-רעססע אב. אָב אונד וואנן דיא ניכט-בעריקקזיכטיגטע פער-

נאך דער רעדע דעם דייטשען קאיזערס.

— שטראַססען-אונרוהען אין בערלין. —

אם מיטטוואָך האט קאָנזער ווילהעלם דיא פאָן אונס אין פאָרינער נומער נעמעלדעטע רעדע נעהאלטען, וועלכע נראָבעס אויפזעהען ערענטע. אם דאָנערסטאג אונד פרייטאג פאנדען אין בערלין לאַרמפאָללע שטראַססען-דעמאָנסטראַציאָנען שטאַטט. אָב דיעזע מיט דער רעדע דעם מאָנאַרכען אין צוזאַמענהאנג שטעהען, לאַסט זיך שווער זאגען; טהאַטזאַכליך האט לעטצטערע אין פיעלען קרייזען זעהר אונגענעגעם בערירט, ווייל מאן עס אלס איין אטטענטאט אויף דיא פריידיט בעטראַכטעט, ווענן אין איינעם קאָנסטיטוציאָנעל-לען שטאאטע דער מאָנאַרך דיא אָפּפאָזיציאָן נאָנץ דירעקט אויפפאָרדערט, דאס לאנד צופערלאַסען.

וואס נון דיא שטראַססען-אונרוהען בעטרעפט, וואַרען זיא ניכט בלאס מיט לעערען דעמאָנסטראַציאָנען, זאָנדערן אויך מיט פלינדערונגען פאָן נעשאָסס-לאָדען פערבונדען. דער הרפט-טהייל דער קראַוואַללמאַכער בעשטאנד וואָהל אויס אנטיסעמיטישען געזינדעל, דאָך וואורדען כריסטליכע לאָדען עבענזאָ וויא יידישע צערטרימערט אונד אויסגעריבט. פאָן דען פאָליצייסטען, וועלכע דיא רוהיע הערצשטעללען בעמידט וואַרען, האבען מעהרערע שווערע פערוואונדונגען ערליטטען. דיא קראַוואַללע שיינען פאָרבערייטעט וואָרדען צו זיין, דענן פריען שטאנדען מיט זאָקקען בערייט, אום דיא נערוויטבען נענענשטאנדע פאָרצושאַפען.

אויך אין דער נאָהע דעם פאַלאַסטעס דער קאיזערין פריעדריך פאנדען צוזאַמענגעשטאָססע צווישען דער פאָליצייא אונד דער מענגע שטאַטט. עס וואורדען מעהרערע פערהאפטונגען פאָרגענאָמען.

אם פרייטאג נעגען 3 אוהר נאכמיטטאג איזט קאיזער ווילהעלם אין בעגלייטונג פאָן 2 אד-

אנדה מזקני מרן בעל חיים זצ"ל על ספר ויקרא ובו נ"כ כמה דרשות לז' אדר וחדושי אגדות לד' פרשיות לפורים ולפסח והרוצה להביא ברכה אל ביתו יחזור לשלוח מחירו בהקדם 50 צ"ל על האדרעססע הכתובה למטה. ג' חלקים בראשית שמות ויקרא מחירם פל' 1.20 ואקוה כי הקונים נחת ינחת בחם.

דברי עבדכם מוקירכם ומכבדכם

הק' שמעון בהר' מהראש"ם זצ"ל.

S. Schreiber, Oberrabbiner, Erlau

כל אחד יוסיף 5 צ"ל דמי הפאָרטאָ ויקבלו חשי'.

געהען, וועלכער פרעסינגעה זיינען שטורץ צו פערדאנקען האט. שעף דעם נייען מיניסטעריומס איזט דער סענאטאר לאבע׳ה, דער צוגלייך מיניסטער דעם איינגערן איזט. דיא מייסטען מיטגליעדער דעם פרידערען מיניסטעריאומס פערבלייבען אויף אידערען פאסטען.

(ד׳ וואולקאָוויטש) דער דיפלאָמאטישע פערטרעטער בולגאריענס אין קאָנסטאנטינאָפעל, איזט אם פרייטאג אבגעגאנגען אין דען פאָן דעם מעססער איינעס מיכעלמאָרדערס ערהאלטענען וואונדען געשטאָרבען. דער אטטענטאטער זאָלל איין רוסישער אונטערטהאן, נאמענס איוואנאָוו, זיין.

(געגען דיא רעציפרוענגס בעוועגונג) פינדען ווייר אין דער „אטטערר וואכענשריפט" דעם רייכסראטהס-דעפוטירטען דר׳ בלאָך איינען פאָן דר׳ פ׳ מיטטעלמאנן אוים טאָראָק-בעטשע געשריעבענען אר-טיקעל, דער דען בלינדען לאָרס אונד דיא פאלשע בעגייסטערונג דער קאָנגרעסלער שארף צוריקק-ווייזט. דער אארטיקעל שליעסט מיט פאָלגענדען וואָרטען: „ווייר האבען אין אונגארן דער אפפענען פראגען גענוג: פערטיידען ווייר דאס אָרזום, אין דאס פאָליטישע לעבען אויך נאָך דיא יהדענפראגע אהנע צווייגנענדען בריגע איינגעדראנגט צו האבען". — דיא אָרטהאָ׳ געמיינדען אין בעקעש-טשאבא אונד האידו-מאָבאָסלוי האבען עס ענטשיידען אבגעלעהנט, זיך דער רעצעפציאָנס-בעוועגונג אנצושליעסען. אין דער לעטצטען נעגאנגענען געמיינדע טראט דער אדוואָקאט דר׳ נראָסס פיר דען אישלוסס אין, דיא פייערינג רעדעע דעם העררן ראבבינערס כ״ן האט יעדאָך אויף דיא פערזאמלונג זאָ בעגייסטערנד געווירקט, דאס דיעזעלבע איינשטיממיג בעשלאָסס, דער איינלאדונג דעם העררן דר׳ מעזזע קיינע פאָלגע צו לייסטען.

(פורים אונד דיא זאָנגנטאנס-רוהע.) דאס פורים-פעסט פאָללט הייער בעקאָנגנטליך אויף זאָנגנטאג, דען 13. מאָרץ. מעדערערע קיפלייטע בראהאפעסטס וואָללען דען האנדעלסמיניסטער ערזוכען, פיר דיעזען זאָנגנטאג איינע אויסנאהמע פאָן דער זאָנגנטאנסרוהע צו געשטאטטען, דא אם פורים פיעלע וואארענ-ארטיקעל אלס געשענקע פיר פרייגדע אונד פערוואנדטע געקויפט ווערדען.

(פערא״יינס-נאכריכט.) אם זאָנגטאג, א׳ משפטים, פערא״נשטאלטעט דיא חברה „תלמוד תורה" אין נאלעטש איינע סעודת מצוה, ביא״ א וועלכער געלעגענהייט יענע נעמינדע-מיטגליעדער, דיא דעם פערא״יינע נאָך ניכט אנגעהאָרטען, זיך דעמזעלבען אנשלאָסען. דיא אין גע-האָבענער שטיממונג פערלויפענע סעודה וואונדרע געוויריצט מיט דברי תורה זיטענס דעם עדרווירדיגען העררן ראבבינערס פאָן נאלעטש אונד דעם מיר דער חברה „פועל צדק".

(טאָדעספאלל.) אוים אלבערטי-אירשא ווירד אונס פאָם אבלעבען דער פרויא הינדעל ביכלער ע״ה, נאטטין דעם פאסטוייר אָבער-ראבבינערס, בעריכטעט. דיא פערבליכענע וואר איינע טאָכטער דעם הרב הנאון רשב״הג מר״ה יהודה אָסאד זצוקיל אונד צייכענעטע זיך דורך וואהרהאפטע פראָממיגקייט אונד זעלטענע טוגענדען אוים. מיט אידערען 5 זאָהנען, דיא זיא אללע צום שטודיאום דער הייליגען נאָטטעסלעדערע ערצאָגען האטטע, פפלעגטע זיא העבראיש צו לאָר-רעשפאָנדירען. אן אידערע באהרע הועלטען ער-שיטטערנדע טרויער-רעדען דער טיעפ געביינטע נאטטע, דאנן אידערע זאָהנע הרבנים דק״ק יאסבערעני, קאָלטהא אונד אורשא, שליעסליך דער יינגסטע זאָהן, דער ראבבינאטס-קאנדידאט איזט. הרב הנאון דק״ק יאסבערעני בענאנן זיינען הספד מיט דען פסוק „ורב בנך יהודה תאני ואני". דער ברו-דער דער פערשטאָרבענען פרויא ראבבינערין, הרב הנאון והצדיק מר״ה אהרן שמואל אָבאד ב״מ, אב״ד דק״ק סערדאהעלי, קאָנגנטע וועגען אונוואָהלזיינס ניכט צור הלוי ערשיינען.

(הונגערסנאָטה אין אונגארן.) אוים נאמעסטאָ ווירד געמעלדעט, דאס אם ארוואער קאָמיטאט ניכט וועגיגער אלס צוואנציג-טויזענד מענשען הונגערן. אין דער געמיינדע ערדאָדקא עססען דיא ליטעע נור איינמאל טאָג-ליך בראָד, אן מאנכען אָרטען נאָהרען זיך דיא בע-וואָהנער פאָן בום-רינדען אונד פאָן עקקעלהאפטען אבפאָללען. דיא פאָן דער ענטבעדרענג אבגעשוואָכ-טען מענשען וואָהנען אין דען שטאָללען מיט דעם פיעה צוזאמממען, אום זיך צו וואָרמען. מאָן בע-פיכטעט דען אויסבריוך דעם הונגער-טיפוס.

איינגעזענדעט.*)

ב״ה.

פה פ״עסבורג יע״א, לסדר לא תענה על רב לפ״ק.

גליינכלייטענד מיט דער אנשפראכע דעם רבן גמליאל הנשיא אן דען געלעהרטען רבי יהושע: מכותלי ביתך ניכר וכו׳ עולויבע איך מיר, אין דיעזען ציילען דעם נעעהרטען איינזענדער דעם „מכתב גלוי״ געריכטעט אן רבינו הגאון נ״י, צוצוזופען: מכתבך ניכר שורא אלקים אתה אהבת צדק ותשנא רשע,״ אונד וזענן איך אויך היערפאָן ענטפערנט אונד ניכט בערופען בין, איין דאָלמעטש של רבינו הגאון נ״י צו זיין, אינדעם איך מיר שעטשען דאס וואָרט אונזערער הויל „במקום גדולים אל תעמוד״ פערגעגענוואָרטענע, אונד איך איבערדיעם נור איין זעהר בעשטיידיגענס פלאָטאצען אונטער דען בעלי בתים החונים תחת דגל אדמ״ו הגאון נ״י איינגעהמען, זאָ פיהלע איך מיך דענגאָך אלס תלמיד רבינו הגאון נ״י פערפאָלאסס, אים נאמען חברי תלמידי רבינו נ״י איינינע קורצע בעמערקונגען אן בעטרעפפענדעס „מכתב גלוי״ צו קניפפען, אונד צוואר למען ציון שערים המצוינים בהלכה לא אחשה״ דען איינזיגען אפססוס צו בעריכטען, וזאָגאך תלמידי רבינו הגאון נ״י זיך פערפאָלאססט פיהלען אָלאָלטען, דיא אויסמערקאָמקייט אידערעס גראָפסען רבי נ״י איינעריזייטס אויף דאס לעערע נעשוואָטען איינינער נעמיינג צייטונגס-ארטיקעל צו לענקען, אנדערערזייטס זעלבען צור ראפידען שנעללען ישאלל-ווינג דער אן דער מאגעפאָרדנונג שווענדערנג אנגעלעגענהייט אויפגעזומוגערן. — נון דיעזער פאססוס איזט פיר יעדען „מכין דבר״ איין זאָגענאנגטעס „ספר חתום," אונד מום איך מיין שטוינען איבער איין דערארטיגעס פערלאנגען פאָן דעם גע-ערהרטען איינזענדער „בתרי תמיהות", וויא זיך הזיל איסדריק-קען, קונדזעגבען. „מה לכהן בבית הקברות?" מום איך דיעזעס אונווילליקלידיג ענטגעגנען; איזט עס דיא אויפגאבע איינעס גאון הדור כמר רבינו הגאון נ״י, פאָן פיינדזעליגען שמאָה-אר-שיקעלן אייגער צייטונג נאָטיין צו נעהמען, זעלבע צו בעמאָ-נגלען אונד צו קריטיזירען, אָדער איינער אָלעמיק צו אונטער-ציעהען, נעשווייגע, איינען פערדער-קריטיז נעגען זעלבע צו אונ-טערנעהמען? וואס אנדערזייטס דען קערנ-פונקט לטובת הכלל בעטרעפפט, איזט הייערצו דיא אויסמוטערונג פאָן הייערצו אונבעזיפענען דורכאוס ניכט אם פלאצין, אינדעם דיעס-בעצעגליך רבינו הגאון נ״י בצייחנ שאר הגאונים נ״י דיא האגד ניכט מיסץ אונד אפהרלאסס אין דען שאָם לעגען, וזענן אויך יעדע פאוט אידרעס ווירקענס אונד שאפ-פענס ניכט אללזאָגליך אן דען אפפענטליכען פראגעגער גע-שטעללט ווירד, אונד איזט רבינו הגאון נ״י דער פאכמאנן זעלבסט, דער עס צו בעאורטהיילען ווייסס, וזאָ אונד וזאנן עס נאָטהווענדיג אונד אנגעצייגט איזט, דיא נראָסע פאָזיזע ער-מאָגען צו לאססען. מיטהרן גלויבע איך, דעם בעגעהרטען איינ-זענדער צורופען צו קאָנגען: „ואף אתה תתמה על עצמך" והנח להם לגדולי ישראל, אי לאו נביאים הם בני נביאים הם ואלקים נצב בעדת אל להושיע מכל צייחס זה; ילחם לכם ואתם תהרישון.

מרדכי היהודי.

קול מבשר.

הנני מן המודיעים כי עתה ב״ה זכיתי להוציא לאור עולם חדושי „אָ דיעזער שטארק איינענזינן ווירד איהן ענדליך נאָך פערדיענען!"

דאס פאָלק, דאס בייא דעם ערשיינען דעם נעהארנישטען יישטערס שטוטצינ נעוואָרדען וואר אונד זיך מעהר צורקקנעצאָגען האטטע, זעטצטע זיינער עגטפערונגנ קיין הינדערניסס עגטגעגען. קוים זאה עס אבער ווידער זיינען פיינד אללין, אלס זיך דיא פערהאלטענע וואוזה אן איינעס לויטען נעבריללד לוסט מאכטע אונד דער אנגרייף בענאנען, מעדרזוינס זאה מיט איינעס רוהיגען בליקק אין דאס נעשיממעל, זיינע קיללנ-ארטיגע וואפפע פלאָג רונד אום איהן הער אונד טראָף איממער שטעטערנד; עס וואר אונמאָגליך, אן איהן הערען צו קאָממען; באלד ערקאנגנען דיא שטימענדען, דאס אידרע נראָסע איבערצאהל נעגנען דען פעסטען מוטה דעזעזס זעלבענען הערלדען ניכטס פערמאָגנ, אונד דיעיגענגנ, דיא דער צוגאלל אדער אידרע פערוויגענהייט אין דיא פאָרדערסטע רייהע נעשטעללט האטטען, וזאָרען זאָ איבעל עמפאנגנען וזאָרדען, דאס אידרע לוסט, דען קאָמפף פאָרצוזעטצען, זיך בעטראָכטעלך פערמינדערטע. אבער דאס דראָנגנען דער ווייטער צוריקק שטעהענדען, דיא פאָר דען שטייגען, דיא פאָן אָבען העראב פיעלען, נעוויכטע וזאָרען, טרייב דיא פערצאנענדען נעגנען איהרען ווילללען דיא שטופען הינאן, אונד דער האלב-קייז אום מערדזוינס שלאָס זיך איממער עגנער. דאס נעווינט דער מאססע, דיא איהן בעדראָהטע, ליעס דען אויסאנגס בע-דען קליך ערשיינען, אלס זיך דאס טהאר האלב אָפפענעטע אונד איינע האנד, דיא זיך פאָן איינגען הערויסשטרעקקטע, האנגא מערדזטה אינס הויז צאָג, וועלכע דיא זיך שטייבענדע יידען מיט זיך ריסס. דאס בעשיבענדע אויפשרייען דעס פאָלקעס מאכטע מערדזוינס אויף דאס אויסמערקאָס, וואס זיך הינטער זיינעס ריקקען בענאב. לאנגזאס צאָג ער זיך ביז אן דיא טהיר צוריקק, אונד שנעלל ערשטיינענען דיא נאכסטען דיא ראמסע. אינס הויז טרעטענד, שמעטטערטע מערדזוינס מיט איינעס נעוואלטיגען שטייכע איינען מענשען נידעדר, דער מיט איהם איינצודרינגען פערזוכטע, אונד קראָכענד שלאָסס זיך הינטער אידם דאס טהאָר, אן דעם דאס פאָלק פאָן אויסען זיינע אָדאמאָכטיגע וואוטה ערשאָפפענס.

„ווייר זינד דיר דאנק שולדיג," זאגטע מערדזוינס צו איינעס האָכגעוואכסענען יינגלינג, דער דאָך בעמיהט וזאר, איינען שווערען אייזערנען יינגעל פאָר דיא טהיריע צו שיעבען; „דוא האסט אונס צור רעכטען צייט נעאָפפענעט. ווער ביזט דוא?"

„אי״, דאס איזט יא מיין ליעבער יינגע, אָווען מערעדיט״ה, ריעף דיא אלטע, עהע יינגער נאָך אנטווארטען קאָנגנט, „דער פאָרסטוואָרטער צו טוסהיל."

„דער היערהער נעקאָממען איזט, אום דיא שאָנגקיטטי צו פרייען, דיא זיך אבער צו זיינעס פערדרוססס שטייבט, איהם נאך איהרעס פריהערען פערשפרעכען איהרע האנד צו געבען, אונד דער פאָר לויטעד ליעבערסראם פאָם פיעבער ערגרייפפען איזט," ערגאנצטע מערדזוינס. „איהר הערגט, נוטע פרויא, איך בין מיט דען פערהאלטנישסען איירעס זאה-נעס בעססער פערטרוט, אלס איהר וואהל פערמוטהעט האבט. נון, נוטער יינגע, דיינע קראנקהייט ווירד וואהל ניכט פיעל בעדייטען; דיינע קיסטי ווירד נאכגעבען, אונד דער דיענסט, דען דוא אונס הייטע ערוויזעזען, זאָלל דיר איינע ייכע נאבע צו דיינער האָכצייט איינברינגען."

„איהר וויססט זאָ פיעלעס פאָן איינעס ארמען אונבעדייטענדען יינגען," פערזעטצטע אווזן ערשטוינט.

פאָיללעטאָן.

פאָר 700 יאהרען.

(היסטאָרישער ראָמאן אוים דעם ענדע דעס צוואָלפטען יאהרהונדערטס.*)

(3. פאָרזעטצונג.)

איין גליהענדעס ראָטה איבערצאָג. דיא וזאנגען דעס מאָרכענס בייא דען לעטצטען וזאָרטען, אוים איהרען דונקעלן אויגען שפרייהעט איינע שווארמעריישע בעגייסטערונג, זיא וזאר אין דיעזעס מאָמענטע אונבעשרייבליך שאָן.

„בערוהיגע דיך, האָלדרע קינד," זאגטע מערדזוינס זאנפט; „זייא נעווזיס, דיר ווידערפאָהרט קיין לייד. אונד איהר, שאטאָ-נאָן, שטעקקט אייער שווערט איין אונד אייליט וזאָגליך דער פראָצעסיאָן נאך, האָלט בעהאָדליכע אָראנג הערביא. בזי איהר וזיעדער היער זייה, ווערדע איך שאָן מיינען פלאטץ נעגען דיעזעס פאקק בעהוטסען, נין! שפרעכט ניכט. איך ערשראנג קיינען ווידערשפרוך. נעהמט, פאָללזיעהט, וזאס איך ווילל!"

דיא שווזעללענדע אדער אויף דער שטירן דעס שפרעכענדען, איין זיכערעס צייכען זיינעס צאָרנעס, דער אין זיינען אויסבריכען שרעקקליך וזאר, בעלעהרטע שאטאָנאָן, דאס ער קיינע פערגעבע איינוזעזונג מאכטע דיר״מאָ, אונד ער איילט דיא שטראססע הינאב, אינדעם ער פאָר זיך הין זייפצטע;

*) נייא איינטרעפענדען אבאָנענטען ווירד, אויף פערלאנגען דער אנפאנג דיעזעס שפאנענדען ראָמאנס גראטיס צוגעזענדעט.

*) פיר פאָרס אונד אינהאלט דיעזער רובריק איזט דיא רעדאקציאָן ניכט פערפאנטוואָרטליך.